

POSTANOWIENIE

Dnia 25 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Anna Owczarek

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie z powództwa "A." S.A. z siedzibą w K.
przeciwko Syndykowi masy upadłości H. S.A. w upadłości likwidacyjnej w G.
o zapłatę i zakazanie immisji,
na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 25 lipca 2019 r.,
na skutek zagadnienia prawnego
przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w (...)
postanowieniem z dnia 4 grudnia 2018 r., sygn. akt VII AGa (...),

"Czy wyczerpanie trybu określonego ustawą w rozumieniu art. 145 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 2344) ma miejsce jeżeli wierzyciel nie złożył w terminie sprzeciwu od odmowy umieszczenia na liście wierzytelności zgłoszonej przez niego wierzytelności?"

odmawia podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 lutego 2014 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił powództwo A. spółka z o.o. z siedzibą w K. skierowane przeciwko H. S.A. z siedzibą w W. o zasądzenie kwoty 1 553 074,77 zł., oddalił powództwo w zakresie roszczenia o zaprzestanie immisji pośrednich, umorzył postępowanie w pozostałej części oraz orzekł o kosztach postępowania. Apelacja powoda od tego wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 23 lutego 2015 r. Po wniesieniu przez powoda skargi kasacyjnej, zaskarżającej wyrok w całości, Sąd

Rejonowy w K. postanowieniem z dnia 2 czerwca 2016 r., ogłosił upadłość obejmującą likwidację dłużnika H. S.A. z siedzibą w W. i wyznaczył syndyka masy upadłości. W związku z ogłoszeniem upadłości likwidacyjnej strony pozwanej, postępowanie kasacyjne zostało zawieszono postanowieniem z dnia 29 czerwca 2016 r. na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. Postanowieniem z dnia 1 lipca 2016 r. wezwano do udziału w sprawie w charakterze pozwanego Syndyka masy upadłości w miejsce upadłego. Postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2017 r., zostało podjęte zawieszono postępowanie kasacyjne. Pismem z dnia 12 grudnia 2016 r., powód jako wierzyciel zgłosił do masy upadłości wierzytelność w kwocie 1 553 075 zł z tytułu odszkodowania należnego z powodu szkody wyrządzonej wierzycielowi przez upadłego, objętej sporem sądowym przed Sądem Najwyższym. Wierzytelność ta nie została uznana przez Syndyka masy upadłości.

Wyrokiem z dnia 9 listopada 2017 r. w sprawie I CSK 672/17, Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 23 lutego 2015 r. w części dotyczącej żądania zapłaty kwoty 1 393 090,55 zł i sprawę w tym zakresie przekazał Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania; w pozostałej części oddalił skargę kasacyjną.

W toku ponownego postępowania przez Sądem Apelacyjnym, pozwany Syndyk masy upadłości w piśmie procesowym z dnia 1 marca 2018 r. podniósł, że skoro powód nie złożył sprzeciwu od odmowy uznania jego wierzytelności i umieszczenia jej na liście wierzytelności, to nie wyczerpał „trybu określonego ustawą” w rozumieniu art.145 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 498). Nie było zatem dopuszczalne, w ocenie Syndyka, podjęcie uprzednio zawieszono postępowania i jego kontynuowanie z udziałem Syndyka masy upadłości. Powołując się na art.263 p.u. Syndyk argumentował, że do czasu zakończenia lub umorzenia postępowania upadłościowego zachodzi niedopuszczalność drogi sądowej, stąd domagał się odrzucenia pozwu w całości. W toku ponownego rozpoznania sprawy, Sąd Apelacyjny dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu motoryzacji na okoliczność rynkowych kosztów naprawy uszkodzonych pojazdów, odpisy tej opinii doręczył pełnomocnikom stron, postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 26 listopada 2018 r. odmówił odrzucenia pozwu (k. 2874 akt) oraz po zamknięciu rozprawy

odroczył ogłoszenie wyroku. Po otwarciu zamkniętej rozprawy na nowo, Sąd Apelacyjny przedstawił poważne wątpliwości prawne objęte zagadnieniem prawnym przekazanym Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustanowiona w art. 390 § 1 k.p.c. instytucja pytań prawnych, jako odstępstwo od konstytucyjnej zasady niezawisłości orzeczniczej sędziów, którzy w sprawowaniu swojego urzędu podlegają jedynie Konstytucji oraz ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP), wymaga ścisłej wykładni, zaś merytoryczna, wiążąca pomoc prawna Sądu Najwyższego, może nastąpić wyłącznie wtedy, gdy zachodzi rzeczywista potrzeba wyjaśnienia poważnych wątpliwości prawnych o decydującym znaczeniu dla rozstrzygnięcia sprawy, pozostających z tym rozstrzygnięciem w związku przyczynowym. Pytanie prawne Sądu Apelacyjnego dotyczy w istocie kwestii dopuszczalności podjęcia zawieszonoego, wskutek ogłoszenia upadłości pozwanego dłużnika, postępowania sądowego w niniejszej sprawie i jego kontynuowania przeciwko Syndykowi masy upadłości w sytuacji, w której powód zgłosił wierzytelność objętą pozwem do masy upadłości, nie została ona uznana przez syndyka, a wierzyciel nie zgłosił sprzeciwu. Tymczasem ta kwestia została już wiążąco przesądzona w wyroku z dnia 9 listopada 2017 r. w sprawie I CSK 672/17. Sąd Najwyższy wiedząc o tym, że skarżący zgłosił wierzytelność sędziemu komisarzowi i nie została ona uznana przez Syndyka masy upadłości (k.2230 akt), podjął zawieszono postępowanie z udziałem Syndyka masy upadłości po stronie pozwanej, a zatem uznał, że zaszły ku temu przesłanki. Następnie merytorycznie rozpoznał złożoną przez powoda skargę kasacyjną i uwzględnił ją w części, przekazując sprawę w uchylonym zakresie do ponownego rozpoznania przez Sąd Apelacyjny. W uzasadnieniu tego judykatu, Sąd Najwyższy dokonał zatem wykładni art.145 ust. 1 p.u w przedstawionym w pytaniu prawnym zakresie na potrzeby rozpoznawanej sprawy podnosząc, że co do zasady, podjęcie zawieszonoego postępowania sądowego z powodu ogłoszenia upadłości strony pozwanej powinno nastąpić dopiero po odmowie umieszczenia tej wierzytelności na liście wierzytelności po wyczerpaniu trybu określonego ustawą. Podniósł, że strona powodowa zgłosiła wierzytelność do masy upadłości, niezakończenie tej procedury

nie stanowiło jednak przeszkody do podjęcia postępowania kasacyjnego z udziałem Syndyka masy upadłości także w odniesieniu do roszczenia obejmującego żądanie zapłaty odszkodowania. Sąd Najwyższy wskazał, że w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2014 r., I CSK 598/13 przyjęto, że przewidziany w art. 398¹² k.p.c. zakaz zawieszania postępowania kasacyjnego, poza ściśle wskazanymi wyjątkami wymaga, aby wyjątki te traktować ściśle i interpretować ich zakres, mając na uwadze specyfikę postępowania kasacyjnego, co wyłącza możliwość stosowania art. 145 p.u.n. za pośrednictwem art. 398¹² k.p.c. Postępowanie kasacyjne może więc toczyć się już wówczas, kiedy wystąpiły przesłanki z art. 180 § 1 pkt 5 k.p.c. (por. również wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2008 r., V CSK 433/07, nie publ.). Sąd Najwyższy zauważył, że w orzecznictwie sformułowano także pogląd odmienny, a mianowicie, że postępowanie kasacyjne może być podjęte przeciwko syndykowi masy upadłości, jednak tylko w przypadku, gdy w postępowaniu upadłościowym wierzytelność ta po wyczerpaniu określonego ustawą trybu nie zostanie umieszczona na liście wierzytelności (por. postanowienie z dnia 2 lutego 2006 r., II CK 391/05), ale stanowiska tego Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym skargę kasacyjną powoda nie podzielił.

Zgodnie z art. 398²⁰ k.p.c., sąd, któremu sprawa została przekazana, związany jest wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez Sąd Najwyższy. Nie można oprzeć skargi kasacyjnej od orzeczenia wydanego po ponownym rozpoznaniu sprawy na podstawach sprzecznych z wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez Sąd Najwyższy. W związku z tym, że Sąd Najwyższy, wiedząc o odmowie uznania zgłoszonej przez powoda wierzytelności, podjął zawieszone postępowanie z udziałem Syndyka masy upadłości, dokonując w uzasadnieniu przytoczonego wyroku wiążącej na gruncie art. 398²⁰ k.p.c. wykładni art.145 ust. 1 p.u., udzielenie odpowiedzi na przedstawione zagadnienie prawne nie jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy przez Sąd Apelacyjny.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak wyżej.

jw